

Urząd Gminy
38-610 Polańczyk
ul. Wiejska 2

RAPORT

z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Solina wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji.

Solina

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

1. WSTĘP – METODOLOGIA OPRACOWANIA	2
1.1. Charakterystyka metody	3
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
2.1 .Położenie	4
2.2 Demografia	6
2.3 Gospodarka	8
3. WYZNACZANIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH DO DIAGNOZY W GMINIE SOLINA	9
3.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary.	10
4. IDENTYFIKACJA ZRÓŻNICOWANIA WENĄTRZGMINNEGO	16
4.1. Analiza zjawisk negatywnych	16
Wskaźniki SFERA SPOŁECZNA	16
Wskaźniki SFERA GOSPODARCZA	23
Wskaźniki SFERA ŚRODOWISKOWA	25
Wskaźniki SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	26
Wskaźniki SFERA TECHNICZNA	27
5. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów do rewitalizacji	29
6. Wbór terenów zdiagnozowanych, jako obszary kryzysowe	33

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1. WSTĘP – METODOLOGIA OPRACOWANIA

Zadaniem niniejszego opracowania jest wyznaczenie obszarów zdegradowanych w gminie Solina, celem opracowania dokumentu o nazwie „**Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Solina na lata 2016-2022**”. Sporządzenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez gminę Solina wynika z wymogów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPOWP) i daje możliwość realizacji działań rewitalizacyjnych przy wsparciu środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program sporządzony został zgodnie z zasadami zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy Partnerstwa¹, zatwierdzonej decyzją Komisji Europejskiej w dniu 23 maja 2014 roku oraz ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., która weszła w życie w dniu 18 listopada 2015 r. W programie uwzględniono również przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17.12.2013 roku¹, w zakresie zapisów dotyczących rewitalizacji.

Celem nadrzędnym *RAPORTU z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Solina* jest rozpoznanie terenu gminy Solina, dokonanie diagnozy problemów społecznych oraz funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych, gospodarczych, środowiskowych. Następnie zdefiniowanie i wyznaczenie obszaru wymagającego rewitalizacji przy współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy tych obszarów.

Raport został opracowany, zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (art.9 ust.1—2) oraz Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (dokument przyjęty w dniu 3 lipca 2015 r.);

W trakcie przeprowadzonej analizy oraz przeprowadzonych konsultacji z przedstawicielami samorządu lokalnego wytypowano następujące czynności, będące jednocześnie częściami poniższego opracowania:

- analizę wskaźnikową gminy na tle powiatu i województwa;
- analizę struktury funkcjonalno- przestrzennej gminy;

¹Umowa Partnerstwa, Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 23.05.2014

- podział obszaru gminy Solina na poszczególne sołectwa;
- analizę miernikową poszczególnych sołectw w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i funkcjonalno- przestrzennej;

W opracowaniu, zgodnie z wytycznymi, przyjęto do analizy metodę porównawczą jednostek urbanistycznych opartą na zestawie syntetycznych wskaźników degradacji, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów (jednostek urbanistycznych – sołectw) gminy.

1.1.Charakterystyka metody

Jako syntetyczne wskaźniki degradacji wzięto do analizy wskaźniki wskazane w wytycznych MIiR. Są to wskaźniki opisujące negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dane zostały pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Solinie (ewidencje ludności, podmiotów gospodarczych, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji i podmiotów działających na terenie gminy. Z uwagi na charakter i cel opracowania, jakim jest analiza i ocena sytuacji wewnątrzgminnej, dobór wskaźników oparto o wydzielone jednostki urbanistyczne jakimi w tym wypadku są sołectwa.

Dla poprawnego wyznaczenia obszaru rewitalizacji w gminie należy dodatkowo na obszarach gminy znajdujących się w stanie kryzysowym (z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych), zdiagnozować także występowanie, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2. **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów, jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Otrzymane wskaźniki w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zestawiono w tabelę podsumowującą każdą ze sfer. W większości badanych wskaźników otrzymana wartość świadczy o sytuacji gorszej niż średnia w gminie, jednak w niektórych przyjętych wskaźnikach wartość świadczy o sytuacji lepszej niż średnia, zatem w tych przypadkach za odchylenie od normy uznawane były wartości poniżej średniej. Każdy z analizowanych wskaźników w którym występują

nieprawidłowości, zaznaczono kolorem szarym. W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer. Następnie dokonano klasyfikacji wskaźników świadczących o odchyleniach od normy, przyjętej przez IZ RPO WP.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają wskaźniki opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Analizując poziom wskaźników zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji w ww. sferach obejmujących analizowane jednostki urbanistycznie, oraz **wytyczne IZ Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020**² wyznaczono obszary zdegradowane, cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

2.CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1 .Położenie

Gmina Solina położona jest w południowo-wschodniej części województwie podkarpackim w powiecie leskim. Gmina znajduje się w centrum Bieszczad. Ponad 80% jej powierzchni zajmuje Wschodnio – Beskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu – tereny leśne, z unikatowymi okazami bieszczadzkiej przyrody. Zajmuje powierzchnię 185 km² co stanowi 22,15 % obszaru powiatu i 1,03% powierzchni województwa podkarpackiego. Większa część obszaru (80%) gminy zajmuje się we Wschodnio-beskidzkim Obszarze Chronionego Krajobrazu – tereny leśne.

Sąsiaduje z czterema gminami, od południa z Gminą Cisna , od zachodu z Gminą Baligród oraz Lesko natomiast od północy z Gminą Olszanica.

Rysunek 1. Położenie Gminy Solina w powiecie leskim

²Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 152/31 2016r.(PROJEKT)

jego w Rzeszowie z dnia 1 marca

Źródło: <http://www.gminy.pl/>

Gmina Solina jest jednostką administracyjną o statusie gminy wiejskiej w skład której wchodzi 16 sołectw: Berezka, Bukowiec, Bóbrka, Bereznica Wyżna, Górzanka, Myczkowce, Myczków, Polańczyk, Rajske, Rybne, Solina, Terka, Werlas, Wola Matiaszowa, Wołkowyja, Zawóz. Ogólnie w gminie jest 24 miejscowości:

- w skład sołectwa Terka wchodzi miejscowości: Terka, Polanki, Studenne,
- w skład sołectwa Górzanka wchodzi miejscowości: Górzanka, Wola Górzańska, Radziejowa, Tyskowa,
- w skład sołectwa Werlas wchodzi miejscowości Werlas i Horodek,
- w skład sołectwa Rajske wchodzi miejscowości Rajske i Sakowczyk,
- w skład sołectwa Myczkowce wchodzi miejscowości Myczkowce i Bereznica Niżna.

Tabela 1. Powierzchnia w m² sołectw gminy Solina

L.P.	Sołectwo	Powierzchnia (m ²)	% do ogółu
1	Bukowiec	9448747	5,11
2	Bóbrka	7551861	4,09
3	Berezka	12282484	6,65
4	Bereznica Niżna	4091388	2,21
5	Bereznica Wyżna	6350643	3,44
6	Górzanka	8548585	4,63
7	Horodek	13866811	7,51
8	Myczkowce	8456928	4,58
9	Myczków	6325332	3,42
10	Polańczyk	5400414	2,92
11	Polanki	6600909	3,57
12	Solina	16229583	8,79
13	Sakowczyk	3615413	1,95
14	Terka	9277737	5,02
15	Rajske	6438968	3,48
16	Wołkowyja	5016601	2,71
17	Wola Górzańska	6755810	3,65
18	Wola Matiaszowa	5397144	2,92
19	Rybne	7361895	3,98
20	Werlas	3134261	1,69

21	Zawóz	10966763	5,94
22	Radziejowa	7671382	4,15
23	Tyskowa	6779267	3,67
24	Studenne	7025119	3,80
RAZEM		184594045	100

Największymi sołectwami są w gminie są: Solina – 8,79 % , Horodek – 7,51% oraz Berezka – 6,65%. Natomiast najmniejsze powierzchniowo są: Werlas – 1,69 % i Sakowczyk – 1,95 %.

Gmina Solina położona jest w pod prowincji Zewnętrzne Karpaty Wschodnie – Beskidy Wschodnie. Północna część gminy znajduje się w mezoregionie Gór Sanocko-Turczańskich, natomiast środkowa i południowa część położona jest w mezoregionie Bieszczadów Zachodnich. Krajobraz gminy Solina ma charakter typowo górski. Rzędne terenu w północnej części obszaru gminy Solina i w dolinach potoków wynoszą ok. 300-500 m n.p.m. Grzbiety górskie mają tutaj regularny, równoległy układ. Wysokości grzbietów górskich wzrastają w kierunku południowo-wschodnimi na obszarze mezoregionu Bieszczadów Zachodnich dochodzą do 800 m n.p.m.

Ponad 76 % powierzchni gminy Solina (14 054 ha) pokrywa Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu. Pełni on rolę ochronną na terenach położonych między parkami krajobrazowymi Bieszczad, a tymi, które utworzono w Górach Sanocko-Turczańskich i na Pogórzu Przemyskim. W granicach Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu położone są dwa parki krajobrazowe: Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Doliny Sanu. Oba te parki swym zasięgiem obejmują południowe tereny gminy Solina. Powierzchnia parków krajobrazowych w gminie Solina wynosi 4 371,0 ha.

2.2 Demografia

W końcu 2014 roku liczba ludności zamieszkujących Gminę Solina wynosiła 5590 osób (Dane Gmina Solina 31.12.2014) co stanowi 20,83 % ludności powiatu leskiego oraz 0,26 % ludności województwa podkarpackiego. Gmina Solina jest jedną z największych gmin powiatu leskiego. Większa jest jedynie gmina Lesko.

Najwięcej mieszkańców jest w miejscowości Polańczyk 869 mieszkańców co stanowi 15,54 % mieszkańców gminy, natomiast najmniejsza miejscowość to Horodek gdzie zamieszkuje tylko jedna osoba. Cztery miejscowości w gminie są niezamieszkałe: Bereźnica Niżna, Radziejowa, Tyskowa, Studenne.

Tabela poniżej przedstawia rozkład ludności w poszczególnych miejscowościach na tle całej gminy.

Tabela 2. Stan ludności w miejscowościach Gminy Solina (31.12.2014r.)

L.P.	Sołectwo	% do ogółu
1	Bukowiec	6,83
2	Bóbrka	7,47

L.P.	Sołectwo	% do ogółu
3	Berezka	8,31
4	Bereźnica Niżna	-
5	Bereźnica Wyżna	3,88
6	Górzanka	5,02
7	Horodek	0,01
8	Myczkowce	8,92
9	Myczków	9,96
10	Polańczyk	15,54
11	Polanki	0,23
12	Solina	8,03
13	Sakowczyk	0,55
14	Terka	4,16
15	Rajskie	1,00
16	Wołkowyja	7,72
17	Wola Górzańska	0,62
18	Wola Matiaszowa	3,22
19	Rybne	2,71
20	Werlas	1,75
21	Zawóz	3,95
22	Radziejowa	-
23	Tyskowa	-
24	Studenne	-
RAZEM		100

Na jeden kilometr kwadratowy w gminy w 2015 roku przypadało 30 osób i była niewiele niższa w powiecie leskim.

Według danych statystycznych posiadanych przez GUS liczba osób w gminie rośnie. Podobny trend można zauważyć w pozostałych gminach powiatu Lesko.

Tabela 3. Struktura ludności gminy Solina w podziale na płeć w latach w okresie 2011-2014

	jm	2011	2012	2013	2014
ogółem	osoba	5327	5344	5313	5325
mężczyźni	osoba	2690	2693	2663	2678
	%	50,49	50,39	50,12	50,29
kobiety	osoba	2637	2651	2650	2647
	%	49,50	49,60	49,87	49,70

Do roku 2014 w Gminie Solina można zaobserwować praktycznie równomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba mężczyzn przewyższa nieznacznie liczbę kobiet (ok. 0,65 %).

Natomiast w aspekcie struktury wiekowej na podstawie ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Solina na przestrzeni lat (2011 – 2014) widoczny jest niewielki wzrost w zakresie liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców najmłodszych, będących w wieku przedprodukcyjnym oraz wzroście osób będących w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 4. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku w gminie Solina (2011 – 2014)

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	5327	5344	5313	5325
W wieku przedprodukcyjnym	995	966	902	895
w wieku produkcyjnym	3463	3491	3485	3479
w wieku poprodukcyjnym	869	887	926	951
% udział w ogólnej liczbie mieszkańców				
w wieku przedprodukcyjnym	18,67	18,07	16,97	16,80
w wieku produkcyjnym	65,00	65,32	65,59	65,33
w wieku poprodukcyjnym	16,31	16,59	17,42	17,85

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli powyżej można zaobserwować, iż struktura wiekowa w gminie jest stosunkowo korzystna. Jednak głównym problemem jest przewaga ludności w wieku poprodukcyjnym nad ludnością przedprodukcyjnym różnica wynosi 1,05 %.

2.3 Gospodarka

Gmina Solina jest gminą turystyczno-rolniczą. Położona jest w odległości około 23 km od Leska w kierunku południowo-wschodnim, na wysokości od 380 do 470 . n.p.m. Leży na obrzeżach dwóch wielkich akwenów. Gospodarka gminy Solina powiązana z bliskością dwóch akwenów wodnych; zbiornika solińskiego oraz myśkowskiego. Obydwa bieszczadzkie śródlądowe jeziora, wciśnięte między strome, wyrastające wprost z wody wzgórza z rozlicznymi zatokami i wyspami, tworzą malownicze widoki. Zasilają je dwie czyste górskie rzeki - San i Solinka, ze swymi wieloma dopływami, które należą też do cennych walorów przyrodniczych terenów gminnych. Godne polecenia są również ścieżki spacerowe jak i wytyczone trasy wycieczek rowerowych oraz szlaki turystyczne. Do tego naturalne środowisko, różnorodność przyrody, pierwotne, nieskażone jeszcze nadmierną ingerencją człowieka, śródgórskie krajobrazy, walory widowiskowe sprzyjają do rozwijania turystyki jak również agroturystyki.

Atrakcyjność terenu podnoszą istniejące rezerваты przyrody, parki podworskie, zabytki budownictwa. Pierwotna przyroda o dużym zalesieniu i brakiem w okolicy obiektów przemysłowych, a także rzadko zaludnionych dziś ziem, przyciągają na tereny gminy miłośników wypoczynku, fotografików, malarzy, myśliwych, wędkarzy oraz poszukujących ciszy, spokoju, amatorów rekreacji na trasach

turystycznych, czy w ośrodkach wczasowych, których na terenie gminy nie brakuje. Nie tylko podczas czasu wakacyjnego można korzystać z aktywnego wypoczynku, gdyż nastaje zima, śnieg pokrywa połacie gór i lasów, ruszają wtedy wyciągi narciarskie, otwarte są miejsca dla amatorów narciarstwa biegowego. Dla mniej aktywnych organizowane są konne kuligi najczęściej kończące się biesiadą przy ognisku.

W całym powiecie leskim struktura przedsiębiorstw jednoznacznie wskazuje na jednoosobowe podmioty gospodarcze, podobna sytuacja jest również w Gminie Solina. W gminie dominują firmy z sektora prywatnego. Podmioty sektora prywatnego są w przeważającej większości małe, zatrudniające kilka osób. Większość z nich, przede wszystkim z branży turystycznej, gastronomicznej i handlowej, prowadzi działalność tylko w sezonie letnim.

Tabela 5. Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON podmioty gospodarki narodowej w gminie Solina, powiecie leskim i województwie podkarpackim (2011 – 2014).

Jednostka	2011	2012	2013	2014
Podkarpacie	13774	14115	15314	14900
Powiat leski	271	260	308	295
Gmina Solina	94	73	82	79
<i>Podmioty wg rodzajów działalności w gminie Solina</i>				
<i>Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>	4	5	5	13
<i>Przemysł i budownictwo</i>	6	7	12	5
<i>Pozostała działalność</i>	84	61	65	61

Gospodarka gminy Solina opiera się głównie na działalności uzdrowiskowej i rolnictwie. Niewielka działalność przemysłowa to przede wszystkim wydobywanie wód mineralnych, zakłady usługowo-handlowe, zakłady przemysłu drzewnego.

Na obszarze gminy Solina najwięcej jest podmiotów, które świadczą usługi w zakresie zakwaterowania i żywienia.

Najważniejszym miejscem w Gminie Solina jest Uzdrowisko Polańczyk – źródło nad fiordem. Występują tam wody mineralne, wodorowęglanowo-sodowe, jodkowe, borowe, które wykorzystywane są do kuracji pitnej i kąpielach leczniczych. Ośrodki sanatoryjno-uzdrowiskowe posiadają własne zakłady przyrodolecznictwa i gabinety zabiegowe. Można w nich leczyć choroby: ortopedyczno-urazowe, reumatyczne, kardiologiczne i nadciśnienie, górnych i dolnych dróg oddechowych, a także choroby endokrynologiczne i cukrzycę. Uzdrowisko zajmuje powierzchnię 1 457,4 ha (około 7,9 % obszaru gminy Solina).

3. WYZNACZANIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH DO DIAGNOZY W GMINIE SOLINA

Na potrzeby analizy czynników określających stan kryzysowy, do zdiagnozowania przyjęto sołectwa jako jednostki urbanistyczne umożliwiające porównanie wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników degradacji.

Rysunek 2. Podział administracyjny Gminy Solina

Źródło : <http://esolina.pl/naszagmina/solectwa/>

3.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary.

Tabela 5. Powierzchnia i ludność sołectw Gminy Solina (stan na 31.12.2015r.)

L.P.	Sołectwo	Powierzchnia (w m ²)	Udział % w ogólnej powierzchni gminy	Liczba ludności	Udział % w ogólnej liczbie mieszkańców

1	Bukowiec	9448747	5,11	382	6,83
2	Bóbrka	7551861	4,09	418	7,47
3	Berezka	12282484	6,65	465	8,31
4	Bereźnica Niżna	4091388	2,21	0	-
5	Bereźnica Wyżna	6350643	3,44	217	3,88
6	Górzanka	8548585	4,63	281	5,02
7	Horodek	13866811	7,51	1	0,01
8	Myczkowce	8456928	4,58	499	8,92
9	Myczków	6325332	3,42	557	9,96
10	Polańczyk	5400414	2,92	869	15,54
11	Polanki	6600909	3,57	13	0,23
12	Solina	16229583	8,79	449	8,03
13	Sakowczyk	3615413	1,95	31	0,55
14	Terka	9277737	5,02	233	4,16
15	Rajskie	6438968	3,48	56	1,00
16	Wołkowyja	5016601	2,71	432	7,72
17	Wola Górzeńska	6755810	3,65	35	0,62
18	Wola Matiaszowa	5397144	2,92	180	3,22
19	Rybne	7361895	3,98	152	2,71
20	Werlas	3134261	1,69	98	1,75
21	Zawóz	10966763	5,94	221	3,95
22	Radziejowa	7671382	4,15	0	-
23	Tyskowa	6779267	3,67	0	-
24	Studenne	7025119	3,80	0	-
RAZEM		184594045		5589	

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Solina

Charakter powiązań układów przestrzennych w strukturze sieci osadniczej jest jednym z podstawowych czynników generujących rozwój poszczególnych elementów tej struktury.

Dla gminy Solina głównym czynnikiem generującym możliwości rozwojowe gminy jest niedaleka odległość od powiatowego miasta Lesko oraz miasta Sanok i wynikający z tego zakres powiązań.

Główne powiązania to :

- o Rynek pracy – możliwość zatrudnienia w mieście,

- o Infrastruktura techniczna - połączenie komunikacyjne z regionem , krajem , połączenia międzynarodowe,
- o Oświata - świadczenia usług o charakterze przedszkolnych , podstawowym, ponadpodstawowym, jak również wyższym.
- o Usługi medyczne - specjalistyczne usługi medyczne, hospitalizacja, pogotowie ratunkowe,
- o Kulturalne - teatr, kina, imprezy,
- o obsługi administracyjnej - usług bankowych, ubezpieczeń społecznych, doradztwa biznesowego, urzędu skarbowego itp.
- o obsługi administracyjnej (szczebla powiatowego), usług bankowych, ubezpieczeń społecznych, doradztwa biznesowego, urzędu skarbowego itp.
- o rynek zbytu produktów rolnych i produkcji rzemieślniczej.

Istnieją, choć zdecydowanie mniej znaczące powiązania odwrotne miasta z gminą. Motywujące jest to głównie możliwości dostępu do zbiorników wodnych znajdujących się na terenie gminy. Dotyczy to głównie:

- o wzrost zainteresowania mieszkańców miasta do osiedlania się na terenie gminy, przede wszystkim na obszarach przygranicznych o dobrych powiązaniach drogowych, jak również tańsze niż w mieście tereny budowlane, niższe podatki,
- o lokowania drobnych zakładów rzemieślniczych i usługowych (z powodów jak wyżej),
- o rozwoju podmiejskiej, głównie świątecznej rekreacji i wypoczynku.

Powiązania te wynikające z wzajemnego sąsiedztwa gminy z miastem należy uznać za bardzo pozytywne, aktywizujące gminę i zgodne z tendencją rozwoju stref podmiejskich wokół znaczących ośrodków miejskich.

Gmina Solina nie posiada kompleksowych terenów uzbrojonych pod budownictwem mieszkaniowe. Występują jedynie pojedyncze działki. W związku z tym, że na większości obszaru gminy nie ma aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego, jak również gmina nie posiada planów szczegółowych, w zdecydowanej większości budownictwo rozwija się na terenach prywatnych, gdzie poszczególni inwestorzy opracowują indywidualnie, fragmentaryczne plany zagospodarowania przestrzennego wraz z całą infrastrukturą techniczną.

Obszar gminy cechuje skupienie zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Układ ten jest kontynuacją historycznych układów ulicowych, charakterystycznych również dla gmin sąsiednich. Przeważają budynki typu zabudowy jednorodzinnej.

Występują tu duże ruchy rekreacyjno-wypoczynkowe o dużym znaczeniu dla całej gminy i mieszkańców. Rekreacja przede wszystkim dotyczy terenu skupionego wokół dwóch zbiorników wodnych: większego solińskiego oraz mniejszego myczkowieckiego. Ruch turystyczny głównie widać w czasie letnim, jednak w czasie zimowym również można aktywnie spędzać czas.

Tabela 1. Jednostki urbanistyczne podawane diagnozie: miejscowości Gminy Solina.

Nazwa miejscowości	Liczba ludności	Powierzchnia ogółem (m ²)	Krótką charakterystyka
Bukowiec	382	9448747	Bukowiec to niewielka wieś rolno-letniskowa. Miejscowość jest atrakcyjnie położona pomiędzy łagodnymi wzgórzami, nad rzeką Solinką oraz południową odnogą Jeziora Solińskiego. Posiada połączenie PKS z Krosnem, Rzeszowem, Sanokiem i Leskiem. Przez wieś przebiega zielony szlak turystyczny. W Bukowcu znajduje się kilka ośrodków wczasowych.
Bóbrka	418	7551861	Bóbrka, jest wsią położoną nad jeziorem Myczkowskim, u podnóża góry Kozieniec. Wieś lokowana w 1436 roku. Znajduję się w miejscowości Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz kapliczka z 1932 roku.
Berezka	465	12282484	Miejscowość agroturystyczna. Przez wieś przebiega droga wojewódzka 894 Hoczew-Polańczyk. W miejscowości zachowało się kilka zabytków: ruiny cerkwi z XIX w. oraz pozostałości parku dworskiego z 1851 roku rodu Żurowskich. W parku znajdują się dwa pomniki przyrody: 3 dęby o obwodzie 420–470 cm. i sosna (370 cm).
Bereźnica Niżna	0	4091388	Jest to miejscowość niezamieszkała. Założona w XVI wieku.
Bereźnica Wyżna	217	6350643	W Bereźnicy Wyżna to znajduje się drewniana filialna cerkiew unicka fundacji Mikołaja Krajewskiego z 1839 roku. Obecnie jest to kościół rzymskokatolicki. We wnętrzu znajduje się duża część ikonostasu z ikonami z XVII wieku i polichromią. Jak również Murowana kaplica z 1908 roku.
Górzanka	281	8548585	Pierwsza wzmianka o wsi znajduje się w dokumencie z roku 1480 pod nazwą Wołkowyja Mała. Jest miejscowością agroturystyczną. Położona w zachodniej części Gminy Solina. Główną atrakcją jest Grekokatolicka Cerkiew św. Paraskewy, obecnie jest to rzymskokatolicki Kościół pw Wniebowstąpienia Pana Jezusa. Przy kościele znajduje się również dzwonnica.
Horodek	1	13866811	Najmniejsza miejscowość w gminie. Lokowana przed 1580 r. Po II wojnie światowej całkowicie wysiedlona i zniszczona. W centrum wsi zachowała się podmurówka drewnianej cerkwi z 1790 r. i zdewastowany cmentarz.
Myczkowce	499	8456928	Najbardziej wysunięta na północ wieś w gminie, a za razem jedna z najstarszych osad w Bieszczadach. W miejscu znajduje się zaporę wodną na Sanie, której zadaniem jest regulacja przepływu wody. W 1994 – "Caritas" diecezji rzeszowskiej utworzyła nowoczesny ośrodek wypoczynkowo – rehabilitacyjny. W którym znajduje się kolekcja 140 makiet cerkwi greckokatolickich, prawosławnych i kościołów rzymskokatolickich z Polski, Słowacji i Ukrainy. Do ośrodka przynależy Ogród Biblijny.

Nazwa miejscowości	Liczba ludności	Powierzchnia ogółem (m ²)	Krótką charakterystyka
Myszków	557	6325332	Jedna z najbardziej zaludnionych miejscowości gminy Solina. We wsi znajdują się dwa kościoły położone obok siebie przedzielone wspólną dzwonnica parawanową. W Myszkowie można korzystać ze zielonego szlaku turystycznego ; Myszków - Zwierzyń na trasie którego jest Grota z cudownych Źródełkiem.
Polańczyk	869	5400414	Największa wieś w gminie o charakterze wczasowo – uzdrowiskowym. Zamieszkuje tam 15,54 % mieszkańców gminy. Położony na zachodnim brzegu Jeziora Solińskiego. Od 1999 roku posiada status uzdrowiska, jest tam 1200 miejsc dla kuracjuszy. W odwiertach występują wody wodorowęglanowo – chlorkowo -sodowo - bromkowe i jodkowe (nie eksploatowane). W Polańczyku leczy się m.in. choroby układu oddechowego i moczowego oraz choroby kobiece. Znajduje się wiele miejsc noclegowych i przystani żeglarskich.
Polanki	13	6600909	Druga najmniejsza miejscowość po wsi Horodek. Przy drodze do Terki znajduje się murowana kapliczka. W pobliżu osady jest Rezerwat przyrody Sine Wiry.
Solina	449	16229583	Największa miejscowość pod względem powierzchni. W wschodniej części gminy. Pierwszy raz Solina wzmiankowana jest w dokumencie z 1426 roku. Solina jest ośrodkiem sportów wodnych i przystanią dla statków spacerowych. Zapora solińska jest jedną z największych atrakcji turystycznych tej miejscowości a także całych Bieszczadów
Sakowczyk	31	3615413	Sakowczyk to mała, cicha i spokojna wieś położona w otoczeniu gór i lasów. W okolicy znajdują się liczne szlaki turystyczne i rowerowe. Wieś powstała w I poł. XVI w. na prawie wołoskim w dobrach Kmitów.
Terka	233	9277737	Terka uchodzi za jedną z najpiękniej położonych wsi bieszczadzkich. Znajduje się w cudnej kotlinie wciśniętej pomiędzy masywy Tolsty, Połomy i Korbani w dolinie typowo górskiej rzeczki Solinki, dopływu Sanu. O charakterze rolniczo –wypoczynkowym. Posiada parafię grecko – katolicką z cerkwią drewnianą, wybudowaną w roku 1781 kosztem miejscowych parochów. W miejscowości zachowała się murowana dzwonnica parawanowa, dwuarkadowa z XIX w.
Rajskie	56	6438968	Niewielka miejscowość położona w sercu Bieszczad. We wsi znajduje się Ośrodek Wypoczynkowy usytuowany jest przy ujściu Sanu do Jeziora Solińskiego z bezpośrednim dostępem do wody. Zaletą miejscowości jest dzika przyroda , czyste powietrze oraz możliwość aktywnego wypoczynku.

Nazwa miejscowości	Liczba ludności	Powierzchnia ogółem (m ²)	Krótką charakterystyka
Wołkowyja	432	5016601	Wieś nad Jeziorem Solińskim, w malowniczej dolinie u podnóża widokowego szczytu Plisz. Miejscowość turystyczna dobra bazą noclegową, gdzie najbardziej popularne są domki letniskowe. Lokalizacja Wołkowyi sprawia, że jest bardzo dobrym miejscem wypadowym w Bieszczady Wysokie, a bezpośrednie sąsiedztwo Soliny i Polańczyka stanowi jej dodatkowy atut.
Wola Górzańska	35	6755810	Mała osada leśna nad potokiem Wołkowyjka. W miejscowości można wypocząć w Ośrodku Agroturystycznym pod Dębem oraz w góralskich domkach Niezapominajka.
Wola Matiaszowa	180	5397144	Wieś w dolinie potoku Bereźnica uchodzącego do Jeziora Myczkowskiego. Murowana kaplica greckokatolicka p.w. św. Grzegorza, zbudowana w 1908 r., jest obecnie użytkowana jako kościół. W 1984 r. była rozbudowywana. We wsi zachowało się ok. 10 tradycyjnych drewnianych chałup.
Rybne	152	7361895	Niewielka wieś położona w centralnej części gminy Solina.
Werlas	98	3134261	Dawniej była to część wsi Solina. Utworzona w 1968 roku po zalaniu obszaru wsi Solina przez Zbiornik Soliński.
Zawóz	221	10966763	Wieś leży po południowo-zachodniej stronie zalewu Solina. Miejscowość z wypożyczalnią sprzętu wodnego, możliwość wynajęcia domków letniskowych, na miejscu ośrodek wypoczynkowy. We wsi znajdują się ruiny murowanej kaplicy na Hryszu wzniesionej prawdopodobnie w XIX wieku.
Radziejowa	0	7671382	Niezamieszkała wieś gminy. Znajduje się tam jednak zabytkowy cmentarz grekokatolicki.
Tyskowa	0	6779267	Wieś niezamieszkała. Po II wojnie światowej mieszkańców wsi wysiedlono, zabudowania zniszczono. Mimo to do dzisiaj zachowała się podmurówka drewnianej cerkwi z 1837 roku, obok powojenne nagrobki rodziny Budzińskich. Na przełęczy Hycza, przy drodze do Łopienki, znajduje się murowana kapliczka z XVIII wieku.
Studenne	0	7025119	Niezamieszkała wieś w południowej części gminy. Studenne została również zniszczona podczas II wojny światowej.
Łącznie	5589	184594045	

4. IDENTYFIKACJA ZRÓŻNICOWANIA WENĄTRZGMINNEGO

Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Dla każdego badanego wskaźnika ustalono wskaźnik syntetyczny degradacji. Zasadniczo daną referencyjną jest średnia dla gminy. Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny będzie gorszy niż średnia dla gminy może być potencjalnie uznany za zdegradowany, pod warunkiem występowania na nim, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

4.1. Analiza zjawisk negatywnych

Wskaźniki SFERA SPOŁECZNA

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji *SFERA SPOŁECZNA* została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek statystycznych. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek urbanistycznych oraz całej Gminy. Umożliwia to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy jednostkami oraz w stosunku do wartości średniej dla całej Gminy Solina.

DEMOGRAFIA

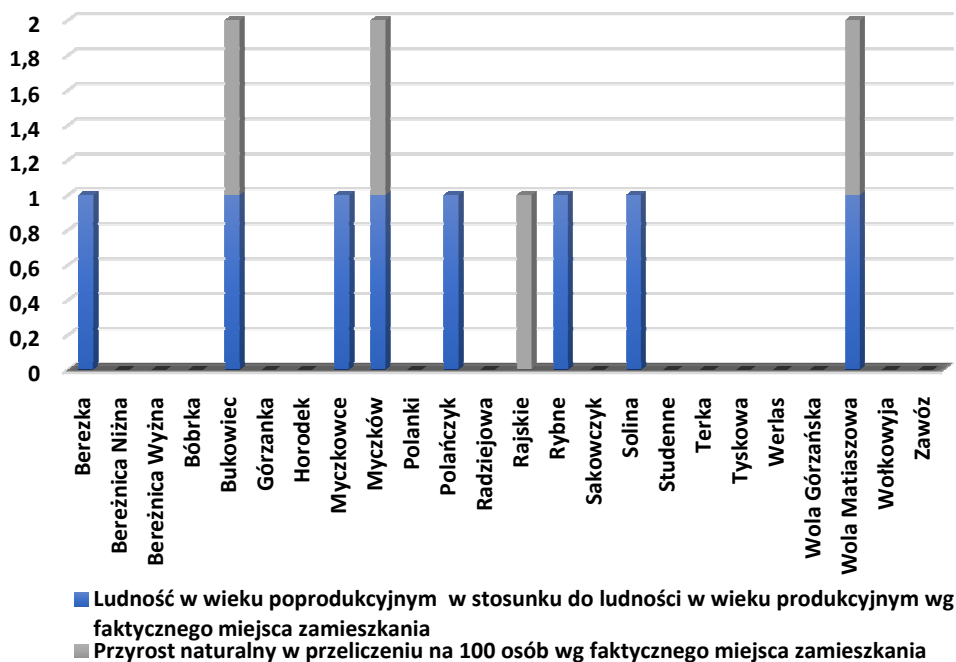
Ze względu na proces starzenia się społeczeństwa w Gminie Solina widoczny na przestrzeni ostatnich 4 lat (2012-2015) spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa zostały poddane analizie poprzez dwa wskaźniki z tej dziedziny:

- przyrost naturalny – w gminie, obserwuje niski wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W dwóch miejscowościach jest na poziomie ujemnym tj. Glinnik Dolny oraz Kobyle.
- stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym- wskaźnik ten potwierdza niekorzystne zjawisko starzenia się społeczeństwa, 7 analizowanych miejscowości ma niekorzystny wskaźnik, niż dana referencyjna dla całej Gminy.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA - demografia					
Wskaźnik porównawczy	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		suma
Jednostka urbanistyczna					
Berezka	25,81%	1	0,43	0	1
Bereźnica Niżna		0	0	0	0
Bereźnica Wyżna	25,67%	0	0	0	0
Bóbrka	21,02%	0	0	0	0
Bukowiec	26,29%	1	-0,54	1	2
Górzanka	23,69%	0	0	0	0
Horodek	0	0	0	0	0
Myczkowce	43,51%	1	0,19	0	1
Myszków	26,65%	1	0,07	1	2
Polanki	25,17%	0	0	0	0
Polańczyk	27,14%	1	0,11	0	1
Radziejowa		0	0	0	0
Rajskie	25,28%	0	-2,02	1	1
Rybne	33,11%	1	0	0	1
Sakowczyk	21,65%	0	1,34	0	0
Solina	27,97%	1	0	0	1
Studenne		0	0	0	0
Terka	21,65%	0	1,34	0	0
Tyskowa		0	0	0	0
Werlas	25,64%	0	0	0	0
Wola Górzńska	22,65%	0	0	0	0
Wola Matiaszowa	26,97%	1	-2,27	1	2
Wołkowyja	25,14%	0	0,24	0	0
Zawóz	25,22%	0	0,45	0	0
Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	25,76%	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej	0,07	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Natężenie niekorzystnych zjawisk: SFERA SPOŁECZNA - demografia

RYNEK PRACY-BEZROBOCIE

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lesku, na koniec 2014 r., na terenie gminy zarejestrowanych było 590 osoby, z czego 327 osób to osoby bezrobotne długotrwale (powyżej 12 miesięcy). Wśród miejscowości Gminy Solina największa liczba bezrobotnych mieszka w miejscowości Polańczyk -94 osoby, Solina - 51 osób Myczków 51 i Berezka- 50 osób.

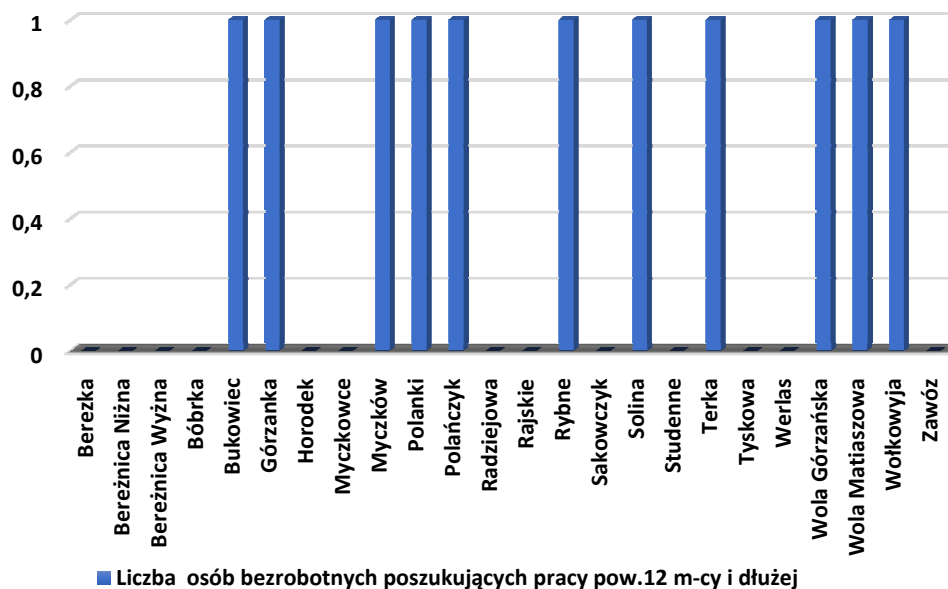
Liczebność wszystkich analizowanych kategorii bezrobotnych na przestrzeni lat 2012-2015 uległa niewielkiemu zmniejszeniu (1,87%) co uwarunkowane było ogólnym spadkiem liczby osób zarejestrowanych, jako bezrobotne.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA – RYNEK PRACY			
Wskaźnik porównawczy	Liczba osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy i dłużej		SUMA
Jednostka urbanistyczna			
Berezka	44,00%	0	0
Bereźnica Niżna	0,00%	0	0
Bereźnica Wyżna	23,53%	0	0
Bóbrka	50,00%	0	0
Bukowiec	62,00%	1	1
Górzanka	65,96%	1	1
Horodek	0,00%	0	0
Myczkowce	47,83%	0	0

Myczków	66,86%	1	1
Polanki	100,00%	1	1
Polańczyk	57,45%	1	1
Radziejowa	0,00%	0	0
Rajskie	25,00%	0	0
Rybne	59,09%	1	1
Sakowczyk	50,00%	0	0
Solina	68,63%	1	1
Studenne	0,00%	0	0
Terka	71,43%	1	1
Tyskowa	0,00%	0	0
Werlas	50,00%	0	0
Wola Górzańska	71,43%	1	1
Wola Matiaszowa	57,14%	1	1
Wołkowyja	59,09%	1	1
Zawóz	50,00%	0	0
Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	55,42%	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Natężenie niekorzystnych zjawisk: SFERA SPOŁECZNA - rynek pracy

POMOC SPOŁECZNA

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę także liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Solina. Wskaźnik ten świadczy o pogarszającej lub polepszającej się sytuacji społecznej informując pośrednio o natężeniu problemów społecznych związanych z ubóstwem, wykluczenie społecznym, bezrobociem, jako czynnikami kształtującymi trudną sytuację życiową osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W gminie Solina w 31.01.2014 roku z pomocy społecznej korzystało 181 rodzin w tym 605 osób. Jest to liczba wszystkich zarejestrowanych osób bez podziału na rodzaj pobieranego zasiłku.

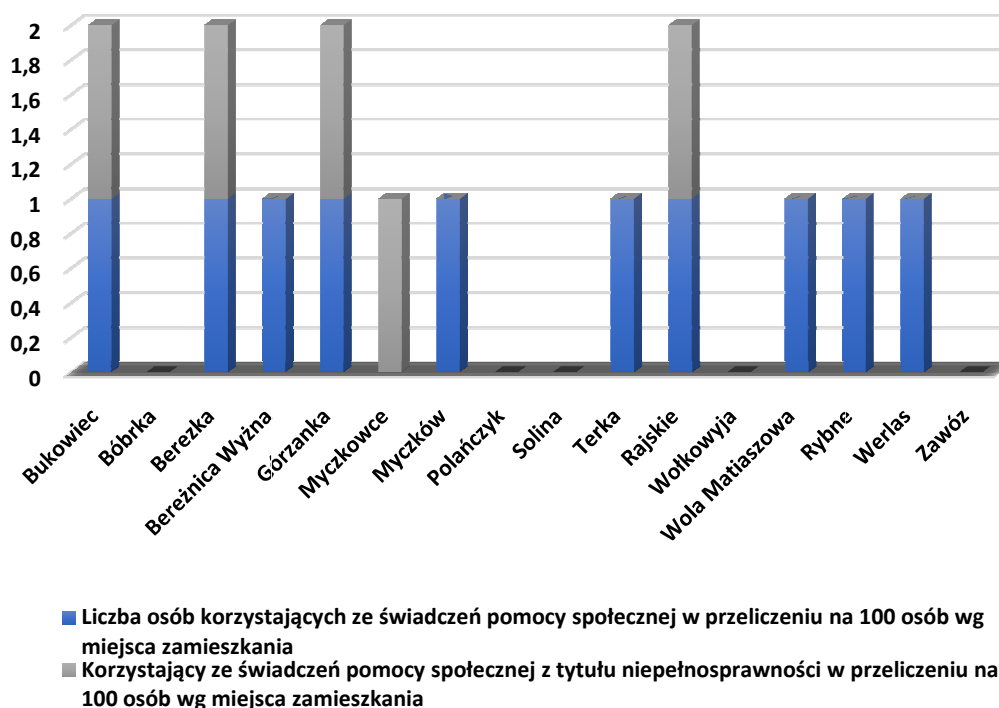
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danego sołectwa. W badanym okresie negatywnie pod względem omawianych wskaźników wyróżniały się sołectwa: Górzanka, Bukowiec, Bereźnica Wyżna i Rybne.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA -pomoc społeczna					
Wskaźnik porównawczy	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		SUMA
Jednostka urbanistyczna					
Bukowiec	10,47	1	10,47	1	2
Bóbrka	1,67	0	1,43	0	0
Berezka	7,52	1	7,52	1	2
Bereźnica Wyżna	10,46	1	0,46	0	1
Górzanka	18,86	1	8,54	1	2
Myczkowce	4,80	0	3,20	1	1
Myczków	5,38	1	1,25	0	1
Polańczyk w tym Osiedle Na GórcieOsiedle Panorama Polańczyk-Zdrój	4,48	0	2,87	0	0
Solina	1,78	0	0,89	0	0
Terka	6,43	1	0,42	0	1
Rajskie	7,14	1	3,57	1	2
Wołkowyja	2,08	0	1,38	0	0
Wola Matiaszowa	5,55	1	1,66	0	1
Rybne	10,52	1	1,97	0	1
Werlas	8,16	1	3,06	0	1
Zawóz	0	0	0	0	0
Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	5,34	Degradacjawartość powyżej wartości referencyjnej	3,14	Degradacja wartości powyżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Osoby mające status niepełnosprawnych są to ludzie, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwałe albo okresowe utrudnienia, ograniczenia, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję. Osoby te mogą mieć problem z podejmowaniem normalnej pracy zarobkowej, często też należą do grup objętych wykluczeniem społecznym. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców, w badanym okresie najwięcej beneficjentów było w sołectwach Bukowiec i Górzanka.

Natężenie niekorzystnych zjawisk: **SFERA SPOŁECZNA - pomoc społeczna**

POZIOM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, EDUKACJA

Dla dopełnienia analizy zjawisk społecznych diagnozie poddano także:

- integrację społeczną mierzoną aktywnością mieszkańców w działalności społecznej oraz uczestniczeniu w życiu społecznym Gminy.

Organizacje pozarządowe aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej. Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się w następujących obszarach: upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki; kultury, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego; promocji gminy; profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym; działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej. Przebiega w różnych formach: zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności, konsultowania projektów aktów

normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji, publikowania ważnych informacji dotyczących organizacji na stronach internetowych Urzędu Gminy. Największa ilość organizacji pozarządowych jest zarejestrowana w miejscowości Bukowiec (30), Polańczyk (11), Bóbrka (6), Myczkowice (4) Wołkowyja (3) a w pozostałych miejscowościach jest jedna lub nie ma takich organizacji.

- frekwencja w wyborach. Poziom aktywności mierzony aktywnością obywatelską i uczestnictwem w życiu publicznym poprzez udział w wyborach ogółem w Gminie jest na niskim poziomie (51,14%) ale w miejscowościach o niskim kapitale społecznym jest jeszcze niższy: 36,81% (Zawóz + Werlas + Rajske + Horodek + Sakowczyk);
- poziom edukacji na przykładzie egzaminów szóstoklasistów: egzamin jest powszechny i obowiązkowy. Przystąpienie do egzaminu jest warunkiem ukończenia szkoły. Analiza wskaźnika pokazuje dużą rozpiętość w wynikach od 69,5 do 58,2%.

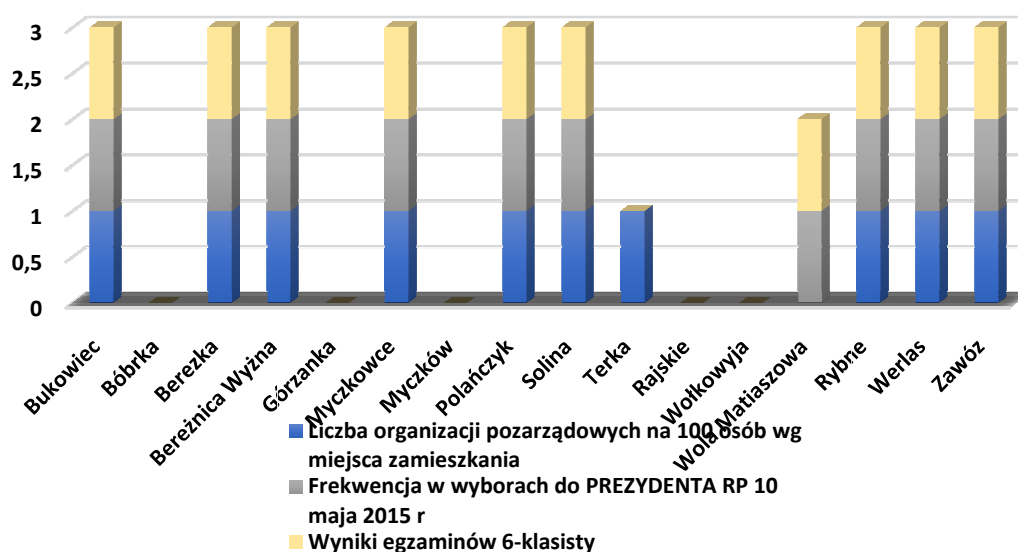
Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA -INTEGRACJA SPOŁECZNA, EDUKACJA							
Wskaźnik porównawczy	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Frekwencja w wyborach do PREZYDENTA RP 10 maja 2015 r		Wyniki egzaminów 6-klasisty		SUMA
Jednostka urbanistyczna							
Berezka	0,00	1	45,29	1	61,3%	1	3
Bereźnica Niżna	0,00	0	0	0	0	0	0
Bereźnica Wyżna	0,46	1	45,29	1	0	1	3
Bóbrka	0,00	1	50,95	1	58,2%	1	3
Bukowiec	5,85	0	51,19	0	0	0	0
Górzanka	0,21	1	50,27	1	0	1	3
Horodek	0,00	0	0	0	0	0	0
Myczkowce	0,80	1	50	1	64,3%	1	3
Myczków	0,18	1	48,35	1	68,4%	1	3
Polanki	0,00	1	51,19	0	0	0	1
Polańczyk	1,27	0	62,86	0	0	0	0
Radziejowa	0,00	0	0	0	0	0	0
Rajske	1,79	0	36,81	1	0	1	2
Rybne	0,00	1	50,27	1	0	1	3
Sakowczyk	0,00	1	36,81	1	0	1	3
Solina	0,22	1	50,95	1	0	1	3
Studenne	0,00	0	0	0	0	0	0
Terka	0,43	0	51,19	0	0	0	0
Tyskowa	0,00	0	0	0	0	0	0
Werlas	1,02	1	36,81	1	0	1	3
Wola Górzeńska	0,00	1	50,27	1	0	1	3
Wola Matiaszowa	0,56	1	45,29	1	0	1	3

Wołkowyja	0,69	1	50,27	1	59,2%	1	3
Zawóz	0,45	1	36,81	1	69,5%	1	3
Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	1,15	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	51,14%	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	62,79%	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Analizując powyższe wskaźniki sfery społecznej można zauważyć występowanie niekorzystnych zjawisk w każdej miejscowości, ale w różnym natężeniu.

Natężenie niekorzystnych zjawisk: **SFERA SPOŁECZNA - Integracja Społeczna, Edukacja**

Wskaźniki SFERA GOSPODARCZA

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w Wytycznych, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc.

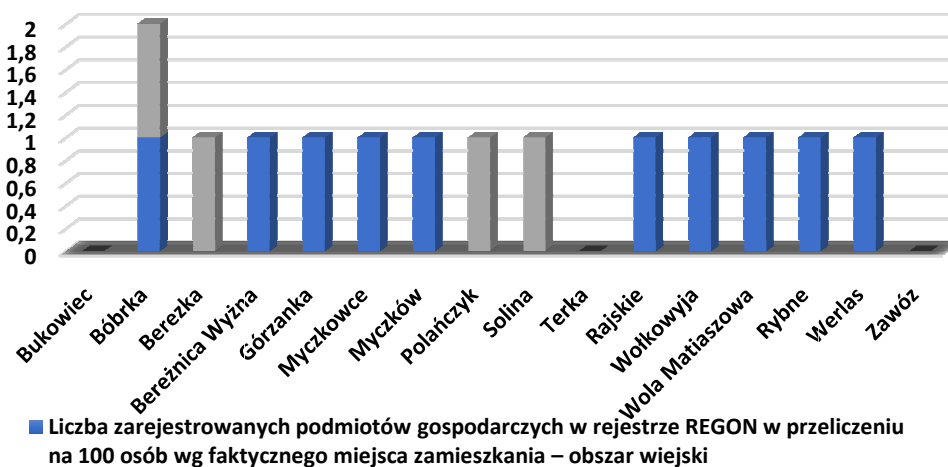
Poziom przedsiębiorczości jest mierzony:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2014 roku wahał się od blisko 23,61 podmiotów (miejscowość Solina) do 18,53 (miejscowość Polańczyk) do 3,29 (miejscowość Rybne) podmiotów na 100 osób (mieszkańców sołectwa); Wskaźnik przedsiębiorczości średnio dla Gminy wynosi 9,71 w przeliczeniu na 100 osób (mieszkańców sołectwa).
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwach. Najwięcej podmiotów wyrejestrowało się w 2014 r. w Solinie (47) Polańczyku (44) oraz Bereźce (17), najmniej w 2 miejscowościach :Rajskie i Werlas (4).

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA GOSPODARCZA					
Wskaźnik porównawczy	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski		SUMA
Jednostka urbanistyczna					
Bukowiec	8,12	0	1,83	0	0
Bóbrka	5,74	1	4,07	1	2
Berezka	8,60	0	3,76	1	1
Bereźnica Wyżna	4,15	1	3,69	0	1
Górzanka	5,34	1	2,85	0	1
Myczkowce	4,41	1	2,61	0	1
Myczków	6,1	1	1,44	0	1
Polańczyk	18,53	0	5,06	1	1
Solina	23,61	0	10,47	1	1
Terka	8,58	0	2,58	0	0
Rajskie	5,36	1	6,14	0	1
Wołkowyja	7,41	1	3,24	0	1
Wola Matiaszowa	4,44	1	0,56	0	1
Rybne	3,29	1	0,00	0	1
Werlas	8,16	1	3,08	0	1
Zawóz	11,31	0	3,82	0	0
Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	9,71	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	3,74	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Natężenie niekorzystnych zjawisk: SFERA GOSPODARCZA

Wskaźniki SFERA ŚRODOWISKOWA

Jednym z wskaźników obrazujących wpływ na stan środowiska jest:

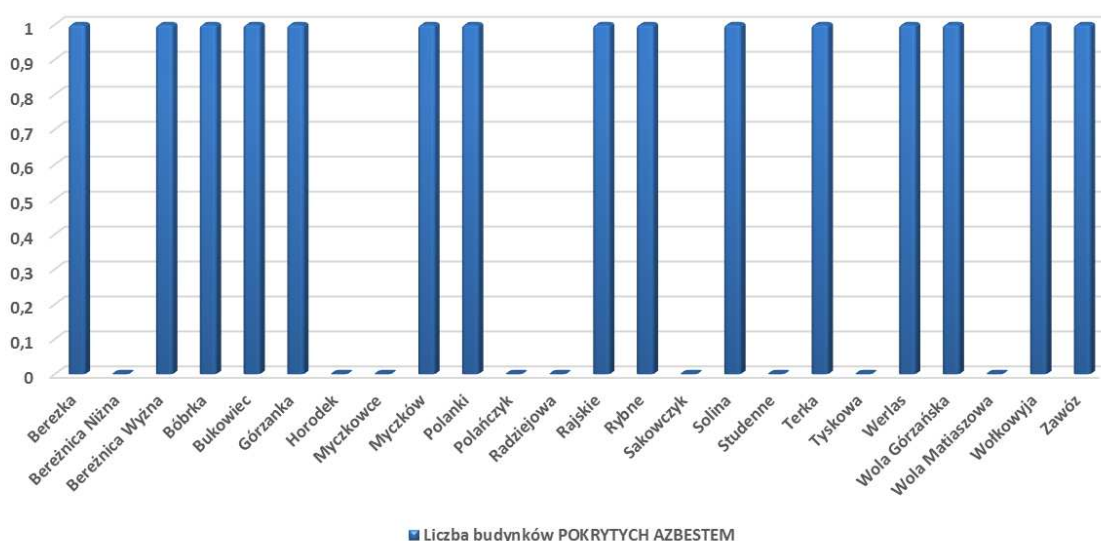
- Odsetek budynków mieszkalnych z dachem pokrytym azbestem

Wskaźnikiem negatywnym związanym ze środowiskiem, w którym przebywają mieszkańcy gminy jest wskaźnik narażenia na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływania rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków.

Przeprowadzona w 2010r. inwentaryzacja na terenie Gminy Solina wykazała 604 miejsca występowania azbestu.

Najwięcej budynków mieszkalnych, w konstrukcji których znajdują się materiały zawierające azbest znajduje się w Myczkowie (73 budynki), Bukowcu (15 budynków), Berezce (53 budynki), Bóbrce (51 budynków). Średnia wielkość azbestowych płyt pokryciowych przypadająca w Gminie Solina na 1 gospodarstwo domowe wynosi: 148.217 m² (1.646,86Mg): 604 gospodarstwa = **245,39m² (2.73Mg)**.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA ŚRODOWISKO			
Wskaźnik porównawczy	Ilość gosp. domowych użytkujących wyroby zawierające azbest		SUMA
Jednostka urbanistyczna			
Berezka	34,19%	1	1
Bereźnica Wyżna	62,21%	1	1
Bukowiec	45,55%	1	1
Bóbrka	36,60%	1	1
Górzanka	37,37%	1	1
Myczkowce	28,26%	0	0
Myczków	39,32%	1	1
Polanki	42,12%	1	1
Polańczyk	13,12%	0	0
Rajskie	58,93%	0	0
Rybne	49,34%	1	1
Solina	40,69%	1	1
Terka	42,49%	1	1
Werlas	36,61%	1	1
Wola Górzańska	36,45%	1	1
Wola Matiaszowa	30,33%	0	0
Wołkowyja	33,33%	1	1
Zawóz	43,44%	1	1
Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	32,26%	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej	

Natężenie niekorzystnych zjawisk: **SFERA ŚRODOWISKO****Wskaźniki SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA**

Wskaźniki opisujące sferę przestrzenno-funkcjonalną analizują:

- procent gospodarstw domowych wyposażonych w sieć wodociągową,
- dostępność do infrastruktury kultury w przeliczeniu na 100 osób.

Zgodnie z definicją układ przewodów wodociągowych znajdujących się poza budynkami odbiorców, zaopatrujących w wodę ludność lub zakłady produkcyjne stanowi sieć wodociągową. Na terenie gminy wybudowana została sieć wodociągowa o długości 119,5 km (w tym 71,5 km stanowi sieć będącą administracji gminy) do której podłączonych jest 1 125 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Korzysta z niej 77,4% ogółu mieszkańców gminy.

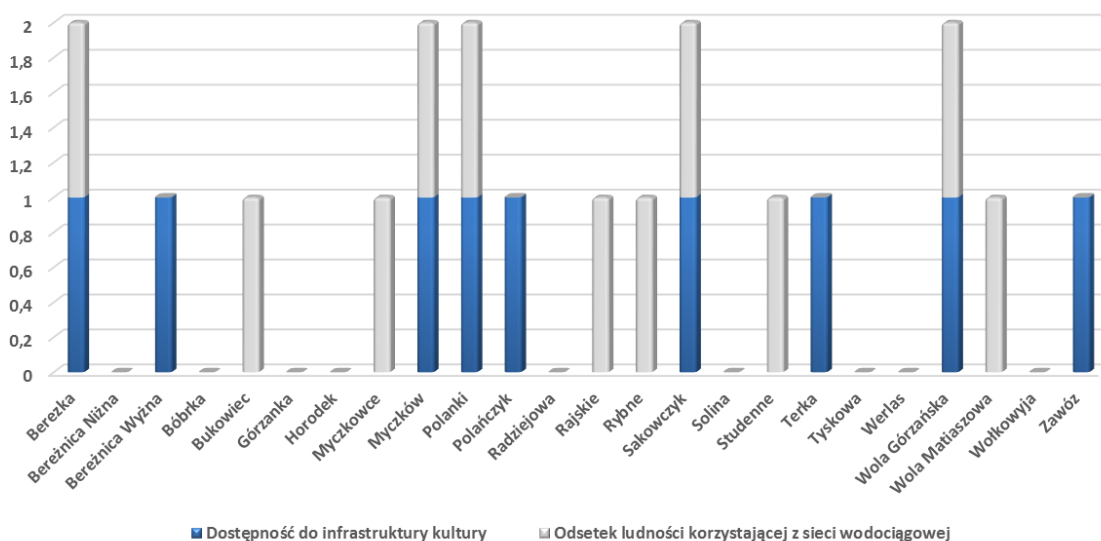
Dostępność do infrastruktury kultury na terenie Gminy Solina w przeliczeniu na 100 osób jest na niskim poziomie 0,21%.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Jednostka urbanistyczna	Dostępność do infrastruktury kultury		Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	
Berezka	0,00%	1	56,13%	1
Bereźnica Wyżna	0,46%	0	89,86%	0
Bóbrka	0,24%	0	79,67%	0
Bukowiec	0,26%	0	73,82%	1
Górzanka	0,36%	0	82,21%	0
Myczkowce	0,23%	0	73,35%	1
Myczków	0,18%	1	72,17%	1

Polanki	0,00%	1	0,00%	1
Polańczyk	0,00%	1	72,15%	0
Rajskie	0,22%	0	0,00%	1
Rybne	0,66%	0	37,50%	1
Sakowczyk	0,00%	1	0,00%	1
Solina	0,45%	0	39,42%	1
Terka	0,00%	1	81,12%	0
Werlas	1,02%	0	100%	0
Wola Górzańska	0,00%	1	0,00%	1
Wola Matiaszowa	0,56%	0	38,33%	1
Wołkowyja	0,23%	0	100%	0
Zawóz	0,00%	1	99,10%	0
Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	0,21%	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	77,4%	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Natężenie niekorzystnych zjawisk: Sfera PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Wskaźniki SFERA TECHNICZNA

Analiza stanu technicznego zabudowy znajdującej się na terenie Gminy Solina pokazuje degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym

W dalszej analizie wykorzystano wskaźnik z tego zakresu:

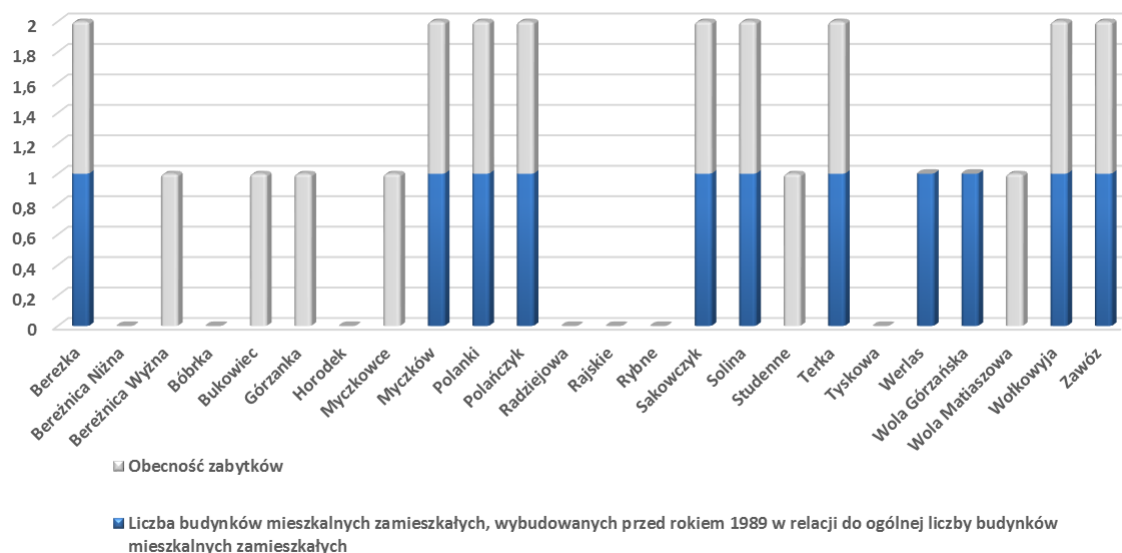
- Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989
- Liczba zabytków na terenie miejscowości

Analiza stanu technicznego zabudowy znajdującej się na terenie Gminy Solina pokazuje degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków mieszkalnych jest widoczny w każdej miejscowości Gminy. W miejscowościach ich ilość przekracza 68% ogólnej liczby budynków mieszkalnych.

Na terenie Gminy Solina znajdują się liczne zabytki. Największa ilość znajduje się w miejscowości Bereźnica Wyżna i wszystkie wpisane są do rejestru zabytków.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA TECHNICZNA				
Jednostka urbanistyczna	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych		Obecność zabytków	
	Wskaźnik degradacji		Wskaźnik degradacji	
Bereźka	72,26%	1	1	1
Bereźnica Wyżna	69,89%	0	3	1
Bóbrka	70,33%	0	0	0
Bukowiec	70,10%	0	1	1
Górzanka	69,40%	0	3	1
Myczkowce	63,95%	0	2	1
Myczków	81,87%	1	2	1
Polanki	76,02%	1	1	1
Polańczyk	76,29%	1	2	1
Rajskie	42,86%	0	0	0
Rybne	35,53%	0	0	0
Sakowczyk	71,65%	1	2	1
Solina	74,83%	1	1	1
Terka	54,08%	0	1	1
Werlas	75,92%	1	0	0
Wola Górzańska	73,15%	1	0	0
Wola Matiaszowa	70,00%	0	1	1
Wołkowyja	79,17%	1	1	1
Zawóz	77,51%	1	0	1
Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	68,67%	Degradacja wartość poniżej wartości referencyjnej	Wartość jest :1 brak :0	

Natężenie niekorzystnych zjawisk: Sfera TECHNICZNA

5. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów do rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

O obszarze problemowym możemy mówić, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-urbanistycznej czy przestrzennej danego obszaru, lecz związany jest przede wszystkim ze sferą gospodarczą i społeczną, warunkującą funkcjonalność terenu.

Podstawową kategorią wyznaczenia obszaru, jako „kryzysowego” i wskazania go do działań z zakresu rewitalizacji powinien być fakt, iż sytuacja zastana jest tam gorsza niż średnia dla danego obszaru.

W rozdziale zaprezentowano wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych. Porównania dokonano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki określone w ustawie o rewitalizacji (art. 10 ustawy o rewitalizacji) oraz wskaźników określonych zgodnie z *instrukcją Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020*

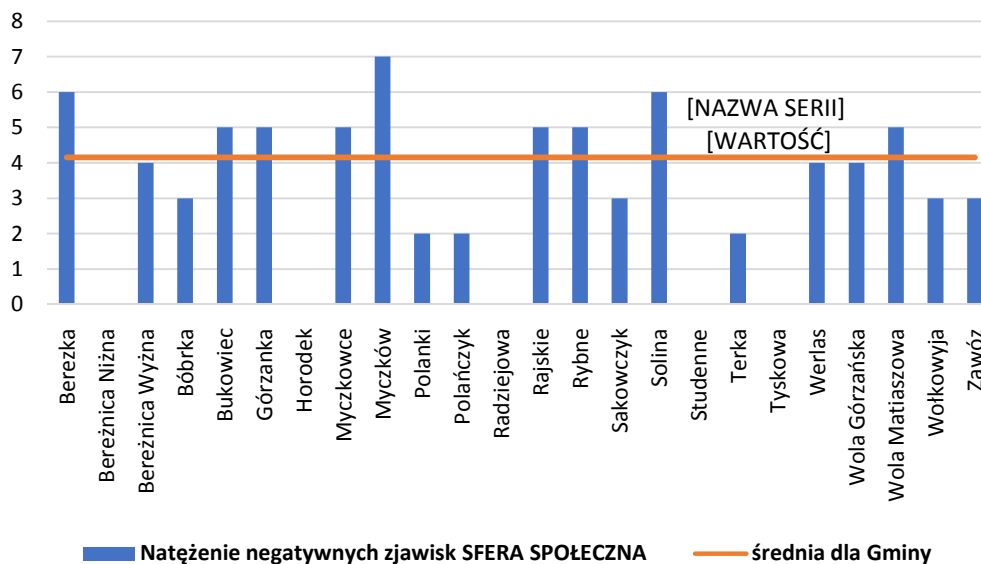
Wyznaczono obszary zdegradowane, cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, Gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer.

Wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych

	Razem wskaźnik degradacji : SFERASPOŁECZNA	DEMOGRAFIA	RYNEK PRACY	POMOC SPOŁECZNA	EDUKACJA	INTEGRACJA SPOŁECZNA
Berezka	6	1	0	2	1	2
Bereźnica Niżna	0	0	0	0	0	0
Bereźnica Wyżna	4	0	0	1	1	2
Bóbrka	3	0	0	0	1	2
Bukowiec	5	2	1	2	0	0
Górzanka	5	0	1	2	1	1
Horodek	0	0	0	0	0	0
Myczkowce	5	1	0	1	1	2
Myczków	7	2	1	1	1	2
Polanki	2	0	1	0	0	1
Polańczyk	2	1	1	0	0	0
Radziejowa	0	0	0	0	0	0
Rajskie	5	1	0	2	1	1
Rybne	5	1	0	1	1	2
Sakowczyk	3	0	0	0	1	2
Solina	6	1	1	1	1	2
Studenne	0	0	0	0	0	0
Terka	2	0	1	1	0	0
Tyskowa	0	0	0	0	0	0
Werlas	4	0	0	1	1	2
Wola Górzańska	4	0	1	0	1	2
Wola Matiaszowa	5	1	1	1	1	1
Wołkowyja	3	0	1	0	1	1
Zawóz	3	0	0	0	1	2
Średnia dla Gminy	4,15					
<i>Obszar niezamieszkały</i>						

Na podstawie uzyskanych wskaźników dla zakresu społecznego, jako obszary zdecydowanej koncentracji problemów społecznych można wytypować następujące sołectwa: Myczków, Berezka, Solina, ponadto negatywna kumulacja wskaźników powyżej średniej dla Gminy występuje **w 9 miejscowościach**: Berezka, Bukowiec, Górzanka, Myczkowce, Myczków, Solina, Rajski, Rybne, Wola Matiaszowa.

Natężenie negatywnych zjawisk :**SFERA SPOŁECZNA**

W wymienionych sołectwach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Również poziom zaangażowania w tych sołectwach, było na niezadowalającym poziomie. Niepokojąca jest kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności stale rosnący udział osób starszych.

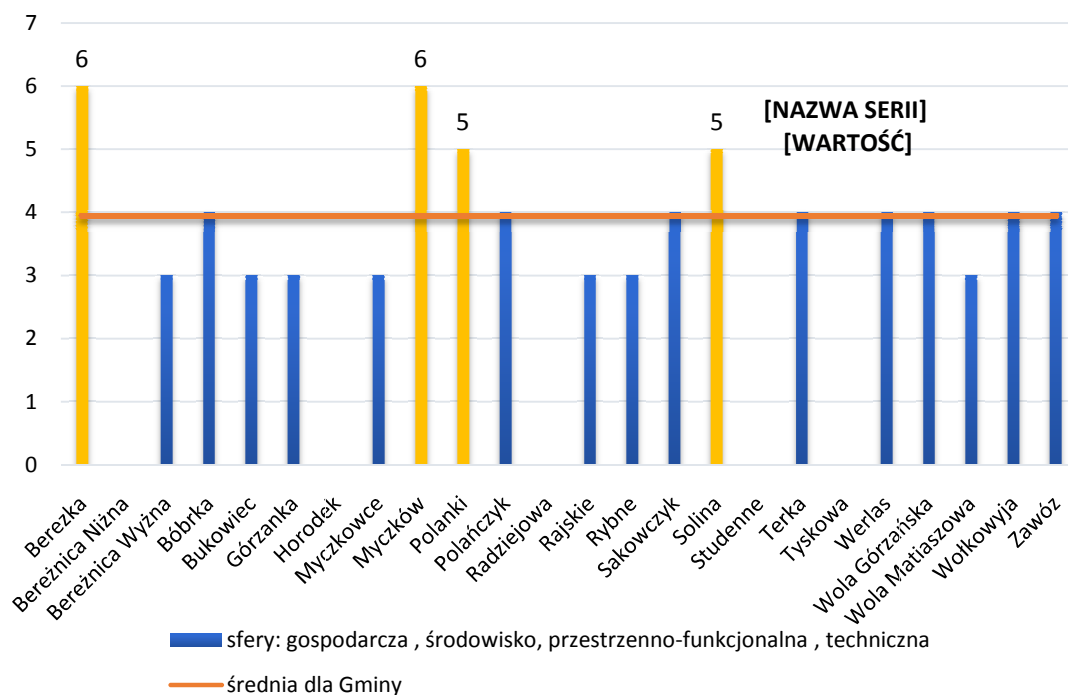
Wartości wskaźnika degradacji – sfery gospodarcza , środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna

	Razem wskaźnik degradacji	GOSPODARCZA	ŚRODOWISKO	PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNĄ	TECHNICZNA
Berezka	6	1	1	2	2
Bereźnica Niżna	0	0	0	0	0
Bereźnica Wyżna	3	1	1	0	1
Bóbrka	4	2	1	0	1
Bukowiec	3	0	1	1	1
Górzanka	3	1	1	0	1
Horodek	0	0	0	0	0
Myczkowce	3	1	0	1	1
Myczków	6	1	1	2	2
Polanki	5	0	1	2	2

Polańczyk	4	1	0	1	2
Radziejowa	0	0	0	0	0
Rajskie	2	1	0	1	0
Rybne	3	1	1	1	0
Sakowczyk	4	0	0	2	2
Solina	5	1	1	1	2
Studenne	0	0	0	0	0
Terka	4	0	1	1	2
Tyskowa	0	0	0	0	1
Werlas	4	1	1	1	1
Wola Górzańska	4	0	1	2	1
Wola Matiaszowa	3	1	0	1	1
Wołkowyja	4	1	1	0	2
Zawóz	4	0	1	1	2

Na podstawie uzyskanych wskaźników dla sfer: gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna jako obszary zdecydowanej koncentracji problemów można wytypować następujące sołectwa: **Myczków, Berezka, Polanki, Solina**.

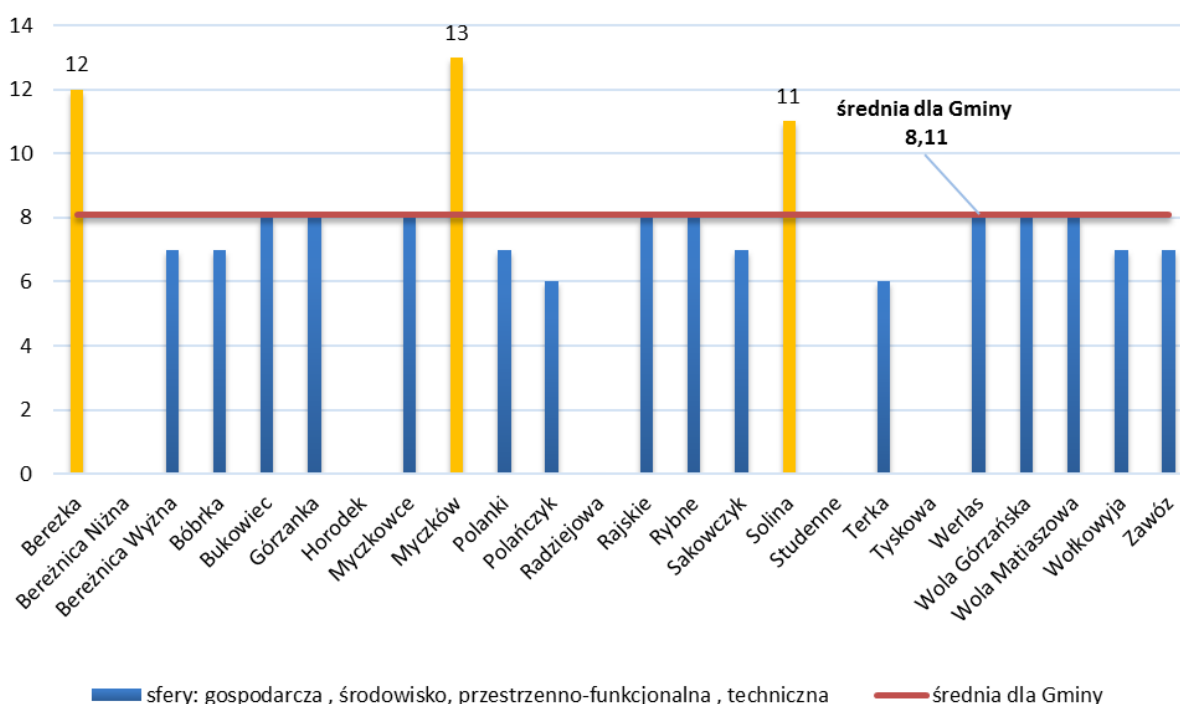
Natężenie negatywnych zjawisk : sfery gospodarcza , środowisko, przestrzenno-funkcjonalna , techniczna

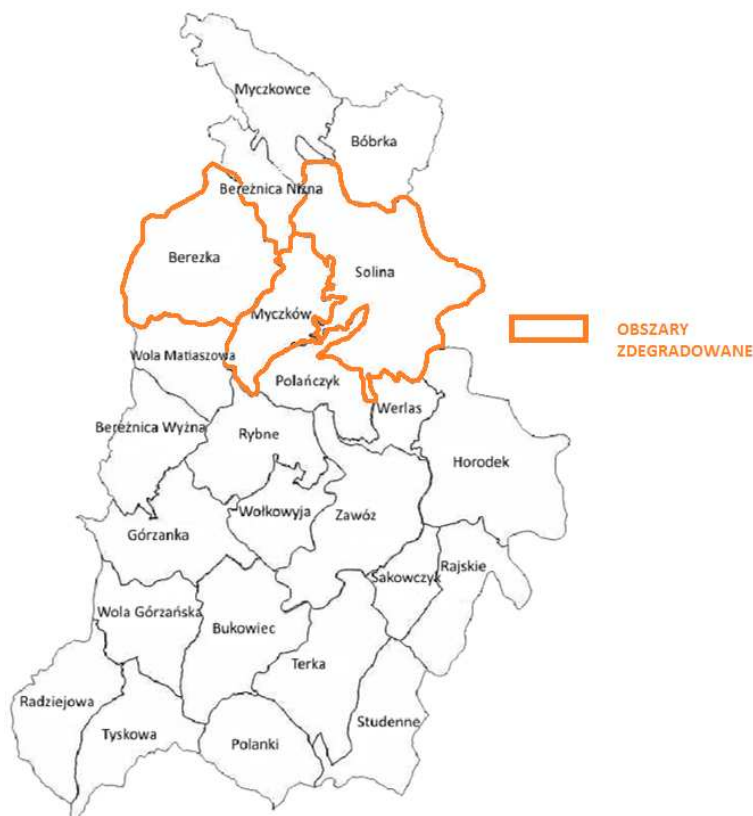
6. Wbór terenów zdiagnozowanych, jako obszary kryzysowe

Analizując zjawiska kryzysowe w Gminie na podstawie wskazanych w *Ustawie o rewitalizacji* wytycznych ministerialnych wartości badanych wskaźników³ oraz biorąc pod uwagę, iż obszar zdegradowany to obszar, w którym występuje ponadto co najmniej jeden z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych dla Gminy Solina **obszary zdegradowane, wymagające rewitalizacji**, znajdują się w sołectwach w których koncentracja negatywnych zjawisk **jest największa: Myczków, Berezka, Solina**.

Zbiorczo: natężenie negatywnych zjawisk **SFERA SPOŁECZNA GOSPODARCZA ŚRODOWISKOWA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA TECHNICZNA**

³Wskaźniki negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;

Obszary zdegradowane na terenie Gminy Solina

OBSZARY DO REWITALIZACJI -PROJEKT

Obszar, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Dla gminy Solina takimi **obszarami do rewitalizacji są tereny znajdujące się w miejscowościach:**

Myczków, Berezka, Solina

1. Solina

Potrzeba realizacji skoordynowanej polityki w wymiarze społecznym oraz przestrzenno-funkcjonalnym, w tym głównie brak infrastruktury społecznej została potwierdzona w zestawieniu wskaźników wyznaczających tereny zdegradowane.

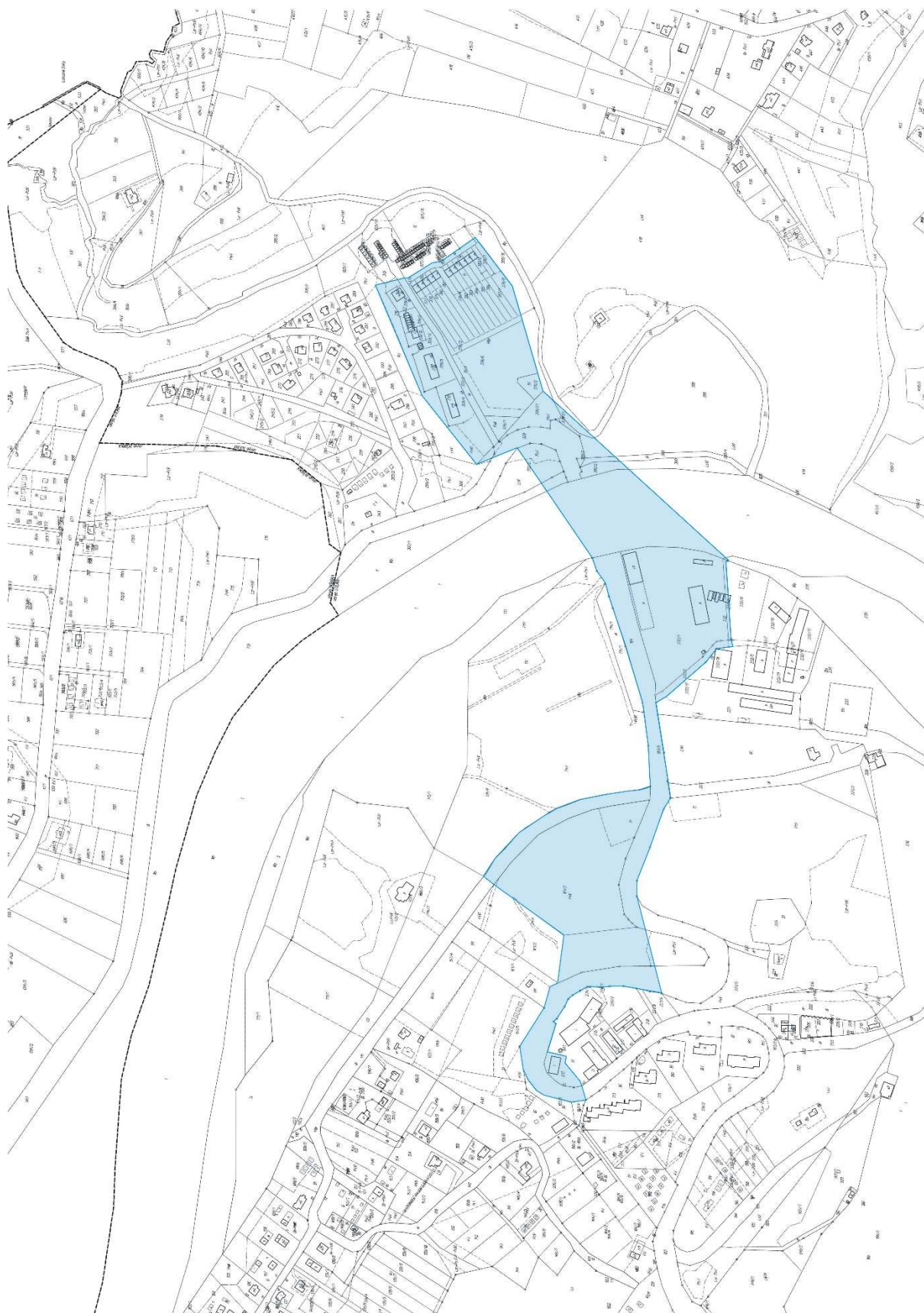
Koncentracja wielu obiektów użyteczności publicznej i obiektów handlowo-usługowych na obszarze rewitalizacji sprawia, iż jest on miejscem częstych wizyt mieszkańców gminy ze względu na swoją dużą wielofunkcyjność miejscowość Solina i tereny przylegające posiadają

bardzo ważne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a szczególnie mieszkańców Soliny.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji obejmuje tereny o powierzchni 50,68 ha:

- **Obejmuje tereny zamieszkałe 30 domów (82 osoby) oraz** zabudowania budynku świetlicy wiejskiej – przeznaczony do rozbudowy i rewitalizacji aby nadać nowe funkcje, oprócz funkcji świetlicy punkt informacji turystycznej, miejsce dla klubu miłośników sportów wodnych, sala spotkań dla seniorów (np. z czytelnią), mały plac zabaw dla dzieci.

Mapa 1. Podobszar rewitalizacji – w miejscowości Solina / w załączeniu

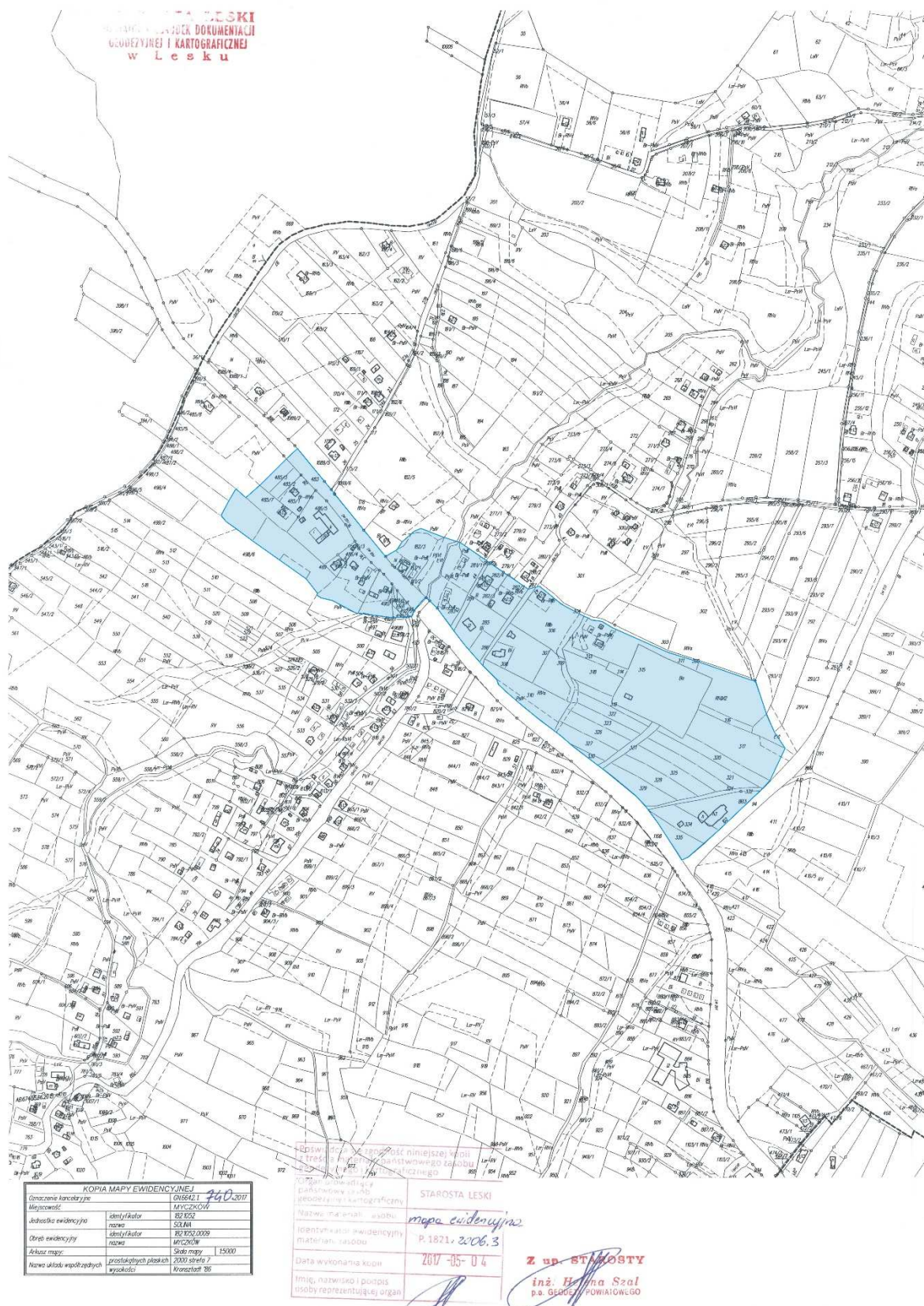
2. Myczków

Obszar wyznaczony do rewitalizacji obejmuje tereny o powierzchni około 33,15 ha:

- Obejmuje min. teren zamieszkały ok. 40 budynków (112 os.) centrum miejscowości wraz z budynkiem w którym była szkoła, obecnie funkcjonuje tam szkolne schronisko młodzieżowe.

Zamierzeniem rewitalizacyjnym jest zrewitalizowanie budynku do funkcji obiektu wielofunkcyjnego – część przeznaczona na schronisko, dodatkowo będzie tam także przedszkole i tutaj jako uzupełnienie części przedszkolnej – plac zabaw na zewnątrz oraz sala ogólnodostępna, mogąca pełnić funkcje Sali szkoleniowo-konferencyjnej oraz zaplecze garażowo-magazynowe OSP.

Mapa 2. Podobszar w miejscowości Myczków/w załączeniu

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

PODKARPACKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

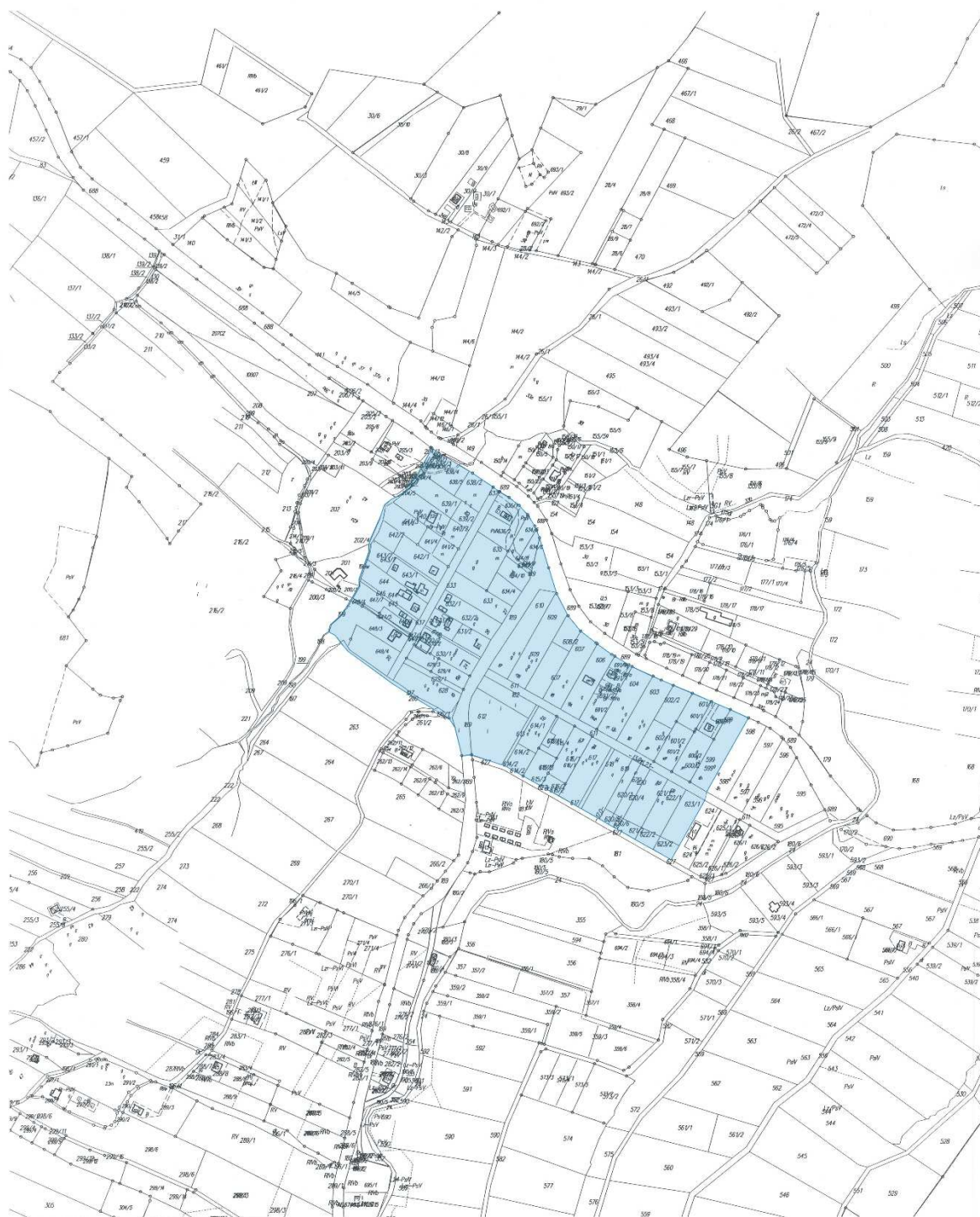

3. Berezka

Obszar wyznaczony do rewitalizacji obejmuje tereny 28,57 ha :

- Obejmuje min. teren zamieszkały ok.20 budynków (100 os.) centrum miejscowości zabudowanabudynkiem, w którym była mleczarnia oraz Obiekt po byłej mleczarni byłby rewitalizowany tak, aby pełnił funkcję świetlicy wiejskiej z ogólnodostępną salą, mogącą pełnić także rolę Sali konferencyjnej z zapleczem kuchennym. Dodatkowo zrewitalizowany obiekt posiadałby zaplecze dla Koła Gospodyń Wiejskich oraz salę komputerową w której można byłoby organizować kursy i warsztaty komputerowe dla mieszkańców miejscowości Berezka, z różnych grup wiekowych.

Mapa 3.Podobszar w miejscowości Berezka /w załączeniu

KOPIA MAPY EWIDENCYJNEJ		
Opiszenie katastralne		2017
Miejscowość	identyfikator	BELSKA
Jednostka ewidencyjna	rozmiar	SOLINA
Opis ewidencyjny	identyfikator	R/152/0001
Arkusze mapy	rozmiar	1:5000
Nazwa układu współrzędnych	prostopadłych płaskich	2000 strona 7
	wysokości	Przezrost 98

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

PODKARPACKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PODSUMOWANIE

Głównym wnioskiem płynącym z przeprowadzonej diagnozy gminy jest konieczność podjęcia działań, które powinny koncentrować się przede wszystkim na aktywizacji i poprawie jakości życia lokalnych społeczności, w tym:

- przeciwdziałaniu bezrobociu, szczególnie długotrwałemu (m.in. podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz poziomu przedsiębiorczości, eliminacja biernej postawy społeczeństwa);
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz likwidacji barier przestrzennych;
- wzmacnianiu postaw obywatelskich i patriotyzmu lokalnego;
- zmniejszeniu problemu ubóstwa, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży;
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa;
- poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, szczególnie infrastruktury publicznej;
- poprawa dostępności oraz jakości terenów rekreacyjnych i zielonych, w tym tworzenie nowych, atrakcyjnych przestrzeni oraz kreowanie miejsc spotkań lokalnych społeczności;
- wykorzystanie lokalnego potencjału dla rozwoju turystyki oraz poprawy wizerunku gminy jako całości.